

~~Hemmelig.~~

Dette eksemplar bedes tilbakelevert Stortingets kontor når saken er behandlet av Stortinget.

Innst. S. L.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om Statens interesser i A/S De Norske Kulfelter Spitsbergens konkursbo.

(St. med. nr. 40, 1937.)

Til Stortinget.

Staten er interessert i A/S De Norske Kulfelter Spitsbergens konkursbo som andels-haver for ca. kr. 300 000 i en 1. prioritets pantobligasjon på kr. 1 000 000. Videre har Staten en 2. prioritets pantobligasjon på kr. 500 000 i eiendommen. De samlede pantekrav beløper sig altså til ca. kr. 800 000.

Gjeldsforholdet er opstått på følgende måte:

Høsten 1919 fremkom tilbud fra det engelske selskap The Northern Exploration Company om å kjøpe samtlige aktier i A/S De Norske Kulfelter Spitsbergen. For å hindre dette salg tilbød departementet å oprette en kjøpekontrakt på inntil 10 000 tonn kull til leveranse 1920—22 mot at det stilledes sikkerhet for at aksjemajoriteten i et tidsrum av tre år forblev på norske hender. Som forskudd til driften mottok selskapet etter kontraktens oprettelse kr. 500 000.

Selskapet kom ikke til å levere noget av de omkontraherte kull. Våren 1921 savnet det midler ikke alene til å fortsette driften, men også til å lønne de funksjonærer og arbeidere som hadde overvintret. Departementet fant under de foreliggende omstendigheter å måtte avslå et andragende om yderligere driftslån, derimot blev der utbetalt arbeidslønn til et samlet beløp av kr. 363 097,06, idet man la vekt på at arbeiderne kunde ha grunn til å anta at det offentlige når det først hadde ydet selskapet støtte, ikke vilde undslå sig for å betale dem deres lønn.

Vinteren 1922 fremkom det andragende fra selskapet om nytt lån på kr. 100 000. Handelsdepartementet avslo, og selskapet overleverte sitt bo til konkursbehandling. Denne er ennå ikke avsluttet, og selskapets interesser varetas for tiden av konkursboet.

Høsten 1936 reiste skibsreder Kjøde, Bergen, underhånden spørsmål om hvorledes Staten vilde stille sig til en ordning hvorefter der blev stiftet et privat selskap som fra

konkursboet fikk sig overdratt selskapets eiendom. Saken tenktes ordnet på den måte at det nye selskap innløste 1. prioriteten inklusiv Statens andel for kr. 50 000. Samtidig forutsattes at Staten avleste sin 2. prioritets obligasjon på kr. 500 000. I anledning herav meddelte Handelsdepartementet i skrivelse av 25 februar 1937 til skibsreder Kjøde, at det overfor Stortinget vilde anbefale at Staten går med på at det påtenkte nye selskap erhverver eiendommen for kr. 50 000. Som vilkår for samtykket fant departementet samtidig å måtte forlange at det nye selskap har sitt sete i Norge og har et helt norsk styre og norsk grunnkapital. Videre forlangtes at selskapet skulde avgi en erklæring som blir å tinglyse som stedsevarig heftelse på eiendommen. Etter denne erklæring må selskapet forplikte sig til ikke uten Handelsdepartementets samtykke å selge, bortleie eller pantsette selskapets eiendommer eller bergverksrettigheter til andre enn norske statsborgere eller selskaper med et helt norsk styre og grunnkapital, og alene under forbehold av at disse personer eller selskaper vedtar de samme forpliktelser som påhviler selskapet selv. — Selskapet skal ikke uten Handelsdepartementets samtykke selge kull eller produkter derav, såsom olje, bensin m. v. til leveranse i utlandet. Videre må selskapet etter erklæringen påta sig en del spesielle forpliktelser om vederlagsfritt å overlate Staten fornøden grunn til forskjellig offentlig bruk m. v.

I skrivelse av 6 mars 1937 meddelte Kjøde at han var enig i de betingelser som Handelsdepartementet hadde forlangt i forbindelse med en eventuell erhvervelse av kullfeltene. En ordning underhånden med alle deleierne har ikke latt sig gjennomføre, men i skrivelse av 13 mai 1937 har advokat Herman Gram, Oslo, på vegne av skibsreder Kjøde meddelt at herr Kjøde foreløbig har fått tilslutning fra partialpanthavere som representerer kr. 330 000 av obligasjonen. Det er meningen

at det nye selskap skal stiftes med en aksjekapital på kr. 150 000, hvori de nuværende panthavere får adgang til å tre inn pro rata for sin andel av kjøpesummen kr. 50 000. Resten av aksjekapitalen vil bli skaffet til veie på annen måte, idet det er meningen at selskapet blir et helt norsk aksjeselskap med sete i Bergen eller Fana.

Bestyreren for A/S De Norske Kulfelter Spitsbergens konkursbo, advokat Stian Ytterbøe, Bergen, har meddelt at hvis eiendommen selges for kr. 50 000 vil der på Statens fordringer falle foruten kr. 15 000 av kjøpesummen anslagsvis kr. 22 500 som dividende i boet (ca. 2½ pct.), altså i alt anslagsvis kr. 37 500.

Som foran nevnt tilbyr skipsreder Kjøde de øvrige panthavere å være med i det nye selskap. Der opstår da det spørsmål om Staten, i tilfelle eiendommen selges, bør trekke ut de beløp som faller på Statens fordringer, eller om Staten med disse beløp helt eller delvis bør delta i det nye selskap. Departementet er tilbøielig til å mene at i betraktning av de betydelige ofre Staten har ydet A/S De Norske Kulfelter Spitsbergen, er det ikke grunn til å forlange utbetalt de nevnte beløp hvis der nu er utsikt til at drift kommer i stand på sund basis. Spørsmålet om opprettelsen av det nye selskap befinner sig imidlertid ennå på et forberedende stadium og departementet kan for tiden ikke ta nærmere standpunkt til saken. Man er imidlertid stemt for, at Staten for sin andel i pantobligasjonen blir aksjonær i det nye selskap og at Staten

som nevnt i advokat Grams foran nevnte skrivelse får en representant i styret, forsåvidt der kan treffes en ordning med de øvrige andelshavere herom.

Komiteen slutter sig til departementet og er enig i at Staten for sitt tilgodehavende eventuelt går inn i det nye selskap som aksjonær.

Med henblikk på de store summer Staten har tapt ved å støtte kulldrift på Svalbard, bør der for ettertiden vises den yderste varsomhet. Men i dette tilfelle har komiteen latt det være avgjørende for sin stillingtagen at skipsreder Kjøde, Bergen, i en årrekke har fraktet all kull for Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S, og derfor har sine båter gående i Svalbard-fart hele sommerhalvåret. Også forøvrig har han økonomiske interesser der oppe. Han må forutsettes å kjenne forhold og foreliggende driftsmuligheter godt.

Under henvisning til foranstående og til forelegget innstilles til Stortinget å fatte følgende

b e s l u t n i n g :

St. med. nr. 40, 1937 — om Statens interesser i A/S De Norske Kulfelter Spitsbergens konkursbo — vedlegges protokollen.

Oslo i utenriks- og konstitusjonskomiteen
11 juni 1937.

C. J. Hambro,
formann.

Jon Andrá,
ordfører.

T. Anderssen-Rysst,
sekretær.